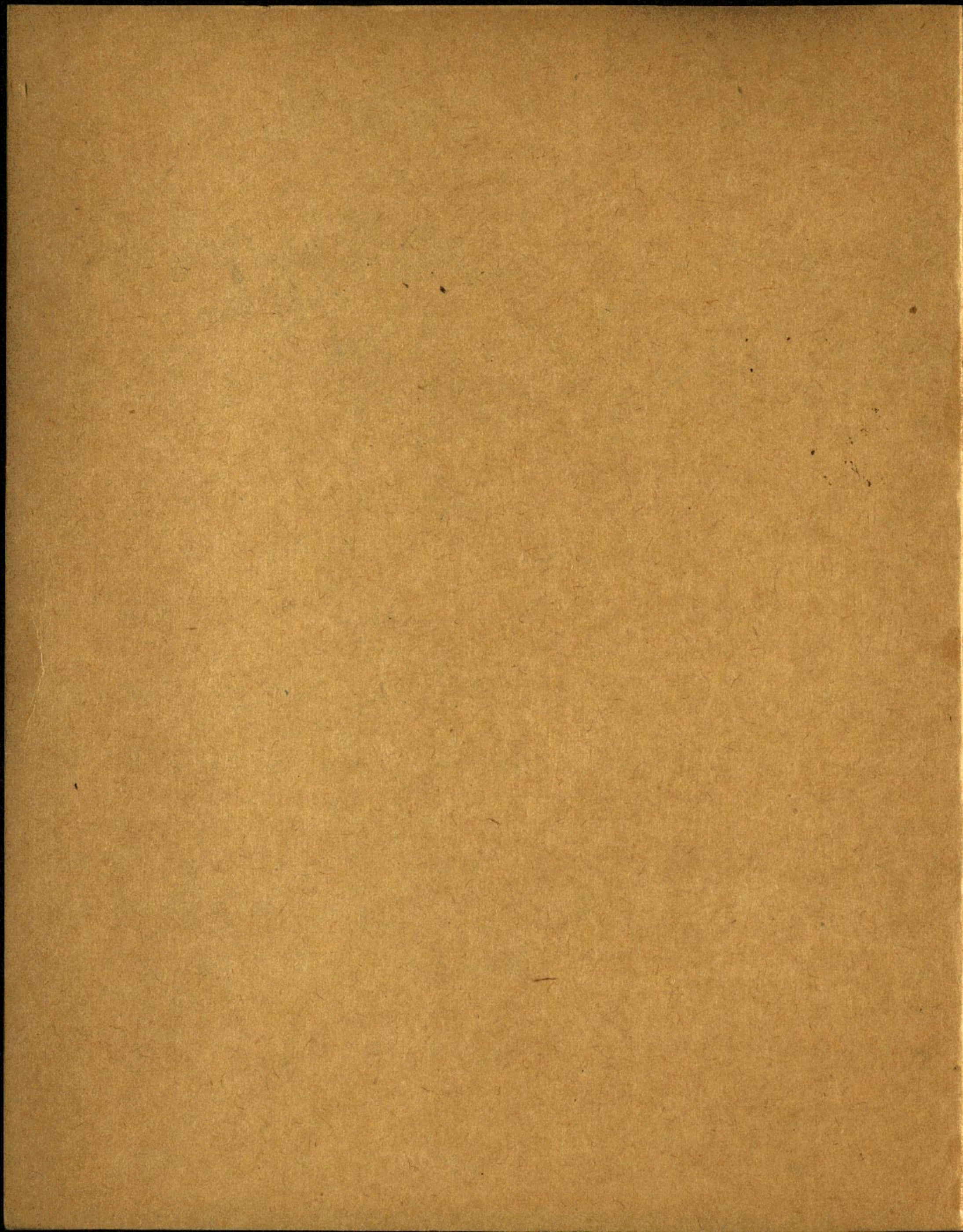

БИБЛИОТЕКА
СРПСКЕ ПРАВ. ВЕЛ. ГИМНАЗИЈЕ
НОВИ САД

2110

Д О Д А Т А К Њ
кѣ числу 70 Новина Србски 1821.

СМЪСИЦЕ КНЪИЖЕСТВЕННЕ

(Послане учредничеству).

Бесједа старца Спасоја.

Чашијо сам за моји млади година, а и дан данашњи чапим осим другије књига и рецензије различите на њемачком језику списате: ама ше очевидне злобе, и тога очевидног ваљења није нијесам нашо, што у покојног Благоја Шшипкаловића ријечма к броју 25 новина Српски додацима нађо. Ово би мало ријечи ја још за живота његова изговоријо, да сам знао, да ће тако на пречац умријети, или барем да сам од когагођ чуо, да је бодан: али прво ко може знаши; а друго од кога би чуо, кад за њега слабо ко расписује. Но ништа зато: његов ће адвокат ове моје ријечи саслушати, и у име њега на се примити: Само брат Јово немој се љушити, ако што прошив тога Благоја изречем: имај, као адвокат и рецензент ове ријечи на памети: „Qui inter se colloquuntur, ut verum perfectius attingant, in illudque profundius penetrent, liberi sint a quibusvis affectibus, et perturbationibus animi, caveant vanam ostentationem, nimium asserendi ardorem et quaevis dicteria, quae animos irritare aut excitare possent.

Да је сад Шшипкаловић жив, реко би; исписао си ово: Кано да није слободно испину од куд исписати, него само из своје главе исказати: а то није видијо, како је он све шуђе ријечи уводијо; и кано да није слободно виноградару (као што он вели сам, а други нико) рећи двапут два јесу чешири; јербо то су Машемашици одавна рекли; и дан данашњи говоре.

Ово ти правилце напомињем зато, да се не уметнеш на покојнога Благоја. Он мене назва Ерцеговачко - полушурским Бачванином: а ниши знаде шта је Ерцеговац, ниши шта је Турчин, што се језика њиови пише. Јер на много мјеста видисе, да не умије разликовати ерцеговачко и босанско нарјечије од другије нарјечија. Он каже, да је ондакана, асна, теразије, менекана, шебекана Ерцеговачки и Босански: а по свој прилици је и његов ђеко менекана, шебекана и асна говоријо. Ја сам те ријечи, од како сам у Бачку дошао, научијо, а у моме вилајет-

шту ји чуо заиста нијесам. Каже даље „пребало би старца овог жестоко казнити, да му се као мапором, (ваљда је он мапор, а ја сам, као човек, стар) и који је полу већ сума сишао, на дару одбити не мора.“ Ао мој Брајо, по којој је то Естепици и Епици? Баш се знаш, кано што треба, у Рецензији и према старим људма владаши. Та нећеш горе што чути ни по Ерцеговачким и Босанским нашим крчмама, ће, велиш, да овако, као што ја пишем, бесједе. Чудноваша овај Рецензент на многим мјестима тако сам прошивослови себи, да, кои гођ истину признаши оће, мора рећи: „Бог ме, и Г. Вук, а и његови подражашељи имају право, што Шшипкаловића у лаж ћерају, и очију му отворити не даду.“ Он брецајућисе вели, овоспрани Срби знаду шта је вага, и уваженије, а незнаду, шта су теразије: на које му је весма лијепо Г. Вук одговорио, кано и на оспало његово самовољно расчлењавање ријечи. А у оном, што је на мене пискарао, сад вели, да није у веће чкола ишао, што га ошац није кео даши: а сад Естепику спомиње, и онаке ријечи лашинске изговара, које из мали чкола ћак пешко и разумјети може, а камоли употребити да умије. *Doctorum, вели, verba nulla sunt publica, suis utuntur. Et id quidem commune omnium fere est artium.*“ *Multa et multum* (ваљда знаш Јово лашински, кад си адвокат) *debet scire, quis quis verum ac distinctum Docti viri conceptum habere vult.* Та иду људи море по толико година по већим чколама; и послје дан и ноћ у чашењу класически ћела бавесе, па једва неко лијепога и краснога чувство добију (Теорија је лака, али праксис пешка) а он зар за три, за четири године да веће зна, ко је Пелиц? — Дела ти сад, браш Јово, ма у двије ријечи одговори, (само по покојнога Благоја Естепици немој; јер је доста груб бијо, па није марио старог човека пред ћецом ма каким ријечма нагрдити) од куда сам ја она правила преписао? Каколи је могао рећи, кажи ми ти, „слашким“ кад се не говори ниши пише слашосћ, него сладосћ, сладкй, усладити? А мени је пребацио, што сам рекао подмјевајусе; јер би се онда морало рећи, вели: „поцсмей: дакле подсмевашисе је право, као и подсмей. Ако ти је све имање његово припало; јер не чујемо, да је какве синове или насљеднике оспавио; а оно ћеш морати између његови писама и понаћи, на што се он ослањао, те је мене онако ружио? „Бог да ти да бољу памеш; смела те Естепика, па ниши знаш Српски, ниши славенски“ Ја по велим и сад, и навек ћу рећи ће гођ оћеш: да се ја Шшипкаловића што се Славенског језика пише ни најмање не бојим. Дај његов посао славенски на поље, а и ја ћу га израдити, па нека суде људи памешни, колико ја од њега мање у Славенском језику разумјем: нек изиће један пуп ћело на вићело. Он је сирома кео, да га сви Србљи за неког особитог и врховног Филолога држе: али људи некпедоше, јер су његову сакривену гордост одма докучили.

О Д Г О В О Р

Г. С. Ш., умствујућем о начину писања србском,
у дод. н. с. 64.

Силна љубов срца мог побудиламе Господине, да Вам умствозанија Ваша из главе избијем скоро, и Вас истино уверим, да је славенска азбука начињена само за славенски језик, а није за србски, какогод и лашинска за лашински а не за талијански; јер кад би била начињена за србски језик, заиста не би била за славенски; што је за мене, није за тебе; говорисе. Не верујешели ви томе, искушавајте само, па ће те видети. А кад би баш била добра славенска азбука за србски језик, мислим да Ви не би у славенску азбуку, србски писајући, србска слова умећали, које изволше погледаши ону прву реч „чишаюћи“ јеспели славенским писменима написали! — Говорите „ако оспавимо славенску азбуку бацајемо род у тисућу пуста на зад, — није то истина! и Руси неслуже се са целом старом азбуком, па зато нису Род бацали на зад, кои се уче, они су разумни, а кои се неуче, они остају неучени. А и Талијани не служесе са лашинском азбуком целом, па јесу ли зато на зад остали? А зашто се ови неслуже са старима азбукама, ја би рекао зато, што им непребају, као и нама што непреба славенска. Грк није омео да напише Срби него Серви, која је реч Србљима много незгоде учинила, зато ћемо и ми баш, ако не љубомудрије, а оно Вилосовија, јер Грци у овој речи не губе, као што смо ми у оној. — Упамтите ово добро! —

Даље Господине! советујете Ви књижевницима да пишу славенски, а ви сами непишете; тако Вам Еније пребацује ово: *Aliis monstrant viam, sibi semitam non sapiunt*, то значи, Другима казују пуш, себи спазе незнају; ал Ви може бист' и незнаше да сте против славенска правописања писали, ја Вам за сад погрешке нећу казати да Вас несрамотим, нег Ви сами прочитајте оно још који пуп, видите! — А друго што кажете да неваља Риснос место Христос, благодетель место благодѣтель ђакон место дякон, а славенски није дякон уписамо, него дѣакон, (од грчког *διάκονος*, слуга) како год и дѣавол, а србски ђаво; то ви упитајте Енглеза, зашто је *God*, а не *Gott*; такођер Талијана, зашто је *Serse* а не *Xerxes*, зашто је *Alessandria*, а не *Alexandria* и многи други. — За сад опростите! немам се кад с' Вама дуго задржавати, него Вам накратко кажем, Господине! немојте други ред на срећу *αυαβή τήχη* писаши, него са добрим доказателствама. Узмите се у памет други ред, и прогледајте ви најпре, па после отворите очи, што сами говорите.

Ја јесам
Вама Господине
М. К.
дображелѣи.

СМЪСИЦЕ РАЗНЕ.

„У Новом-Саду 1. Августа 1821.

С нелицемѣрном радосѣу и шимо средством Србски Новина, као што смо и пређе учинили, објавили свима нашег благочестія любитељима, да се опет данас у Катедралној нашој Цркви, рано, тако после юпренѣ, едан Еврејнин покрстио, и наше благочестіе приміо. Он е родом из Ердеља, села Жиба, близу Клаузенбурга, осамнаест година стар; звао се пређе Исаак Фридман, сада пак Данїйл Георгіевиѣ. Име му е дано нашег Капр: Проте Господина Данїїла Петровиѣа; ер е Овай по великой својој гореѣој любви к нашем благочестію, и неугасаемом жару ко обраштенію невѣрника на праву спасенія спазу, горепоменутог младиѣа, како е свое богодано намѣреніе Нѣму открито с благосѣу приміо, и о предварителном нѣговом обученію закона наспоја: с овим га е намѣреніем и Епископо - Церемоніалном ѣакопу Г. Георгію Поповиѣу на науку предао, да га влашким езиком, ер другог осим немачког и маѣарског ние знао, Символу вѣри, и другима молиштвама обучи, и тако за воспріемленіе свете и велике шайне крштеня преправи. То е све, коѣ прилежаніем самог младиѣа, коѣ пак ревностним наставленіем и добрим начином училея за крашко време готово било, да е данас у присутствію многи одмѣни люди шайну сам Господин Прота с горе назначеним ѣаконом без икаквог препяштивія свршити могао; ер гди луче божіе благодаши озараваю, шу не може шаме бити: оне разум просвештаваю, а срце шимомо шворе. На шо нам нешреба другог доказателства, нег исти наши покршченици. Ер први онай, Георгій Констандиновиѣ, о ком смо пре објавленіе учинили, тако е сада нашем благочестію привржен, и тако ревностан, да е испог Данїїла, кои е код нѣга на науци (Hauslehrer), ово савѣшованіем, ово пак живим примѣром своим побудіо, и ободрио, ше е овай свое спасително желаніе нашем Господину Проти објавіо, и за време свог ко Христіаншву приуготовленія, заедно с Георгіем на божештвену службу свагда приљжно долазіо, и од дана на дан духом крепости растіо. И зато е Покршченику овом презиме Георгіевиѣ дано, по имену свог Майстора, духовног Оца, и у самой шайни бившег воспріемника. Какве се надежде Христіаншву не указую, кад и сами покршченици шoliko о разпространенію Евангелске истине ревную! Каквали внутрешя радост и награда нашем Господину Проти и Нѣговим спомошницима, кад своим шрудом спадо Христово умножаваю, и заслужену благодарност от своіо Христіана получаваю! Божія благост нека им нѣнова дѣла благослови, а небесній промисал нека сваком благом предпріятію срешно окончаніе даруе! То е све, што им ми, слабомошни будуѣи, за знак наше благодарности, искрено желимо!

П * * * „

ПРИМѢЧАНІЕ.

У Додашку кѣ числу новина 67 ове године, чипати валя на страни 4. у врсти 2. (починиѣи одозго бривши) место: као е, ко е е; а у врсти 15. ше исте стране, место кешпо честногѣ, не когѣ честногѣ.

